

Veronika ŘEHÁKOVÁ, *Buditel, historik, apologeta Matěj Procházka (1811-1889)*, Praha 2019, 265 s. včetně příloh.

Vedoucí práce: prof. Ctirad V. Pospíšil, Th.D.

(disertační práce Katedry fundamentální a systematické teologie Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy)

Posudek oponenta disertační práce

Předkládaná kvalifikační práce paní Mgr. Bc. Veroniky Řehákové se věnuje osobnosti kněze Matěje Procházky, který se mimořádně aktivně zapojil do národního a náboženského života na Moravě v 19. století. Skládá se z deseti kapitol rozdělených do tří částí, úvodu, závěru, seznamu použitých pramenů a literatury a obrazové přílohy. Pomyslnou první třetinu práce (kapitoly I. *Dětství a studentská léta 1811-1833*, II. *Pastorační činnost ve farnostech 1833-1850* a III. *Činnost pedagogická, vlastenecká a spolková v Brně 1850-1889*) tvoří nástin Procházka života, druhou (IV. *Literární činnost – obsah, forma a prostředky*, V. *Církevní dějiny a náznaky teologie dějin (spásy)*, VI. *Víra proti nevíře a fundamentální eklesiologii*, VII. *Výzvy dobové přírodovědy a filozofie z hlediska víry*, VIII. *Morální teologie a asketika* a IX. *Dělnická otázka*) rozbor a analýzu jeho literárního díla a třetí (X. *Od glorifikace k pozapomnění*) druhý život Matěje Procházky. Kapitoly jsou uspořádány logicky a promyšleně.

Ve snaze komplexně analyzovat osobnost zmíněného kněze Matěje Procházky, jehož osud byl spjat s brněnskou diecézí, katolickými periodiky a množstvím monografií, z nichž odborná veřejnost zná snad jen *Otázku dělnickou* (1872) a jeho vazby k mladému Tomáši Masarykovi, prostudovala Veronika Řeháková značné množství pramenů a literatury včetně fondů Archivu města Brna, Diecézního archivu Biskupství brněnského, Moravského zemského archivu v Brně, Státního okresního

archivu Jihlava, Zemského archivu Oprava atd. i Procházkovu vlastní literární produkci.

Její práce není pouze rozbořem informací obsažených na stránkách katolického tisku či materiálů sesbíraných v relevantní literatuře, ale především zralou sondou do života a díla této mimořádné osobnosti s hlubokým vhledem do její buditelské, spolkové, vzdělávací a publikační činnosti. Procházkův životní příběh v první části disertace proto představuje jistou expoziční pasáž, již následuje analýza jeho církevně historického, hagiografického, přírodovědného, filozofického, teologického a sociálního díla, která tvoří jádro a pomyslný vrchol disertační práce. Vysoce oceňuji zejména rozsáhlý poznámkový aparát, který svědčí o skvělé heuristice i autorčině odborném záběru.

Mezi nejzajímavější pasáže kvalifikační práce patří IX. kapitola, jež se věnuje dělnické otázce, především analýze Procházkova díla *Otázka dělnická* s důrazem na její témata, východiska, cíle i prostředky, kdy autorka zasazuje tento spis do kontextu dobové a dnešní sociální nauky církve. Neméně zajímavým příspěvkem byla pro mne jako církevního historika rovněž V. kapitola o Procházkově přínosu českým církevním dějinám a domácí historiografii obecně.

K disertační práci mám jen menší připomínky, které rozhodně nesnižují solidní úroveň odborného textu. Poznámkový aparát by měl být podle mě zarovnán do bloku a autorčiny exkurzy do historické tematiky (osobnost T. G. Masaryka, První vatikánský koncil, socialismus či antisemitismus) doplněny o dílčí, především časopisecké studie. Uvítal bych současně zahraniční literaturu, především německé provenience. Někdy si autorka v textu vypomáhá rovněž novinářskými obraty, které by se v podobném textu objevovat neměly, např. spojení pomyslná ručička vah (s. 45), vyučující byli nuceni pendlovat mez dvěma budovami (s. 51), papež je v Procházkových očích kompasem a majákem v bouřích života (s. 120) atd.

Domnívám se, že máme před sebou nejen čtivou a zajímavou disertační práci, ale současně kvalitní a fundovaný text, který podnětným způsobem poukazuje na životní příběh lidsky i odborně kultivovaného Matěje Procházky a zasazuje jej do

společensko-náboženského života 19. století. Stylisticky a gramaticky je práce na velmi dobré úrovni.

S potěšením mohu v závěru posudku konstatovat, že předkládaná disertační práce Veroniky Řehákové splňuje po formální i odborné stránce požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací v daném oboru. Doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím stupněm *prospěla*.

V Praze dne 17. září 2019

doc. PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.

Katedra církevních dějin a literární historie

Katolická teologická fakulta UK